

В Україні впродовж тривалого часу склалася істотна невідповідність між рівнем наявного наукового потенціалу та рівнем ефективності впроваджуваних інновацій. Значною мірою це зумовлене зосередженням учасників інноваційного процесу на технологічних аспектах розроблених інновацій і недостатньою увагою до інших аспектів, зокрема, комерційного аспекту, який визначає ринкову перспективність інновацій і за результатами численних досліджень є найневизначенішим і найнепередбачуванішим, що спричиняє часті невдачі інноваційних проектів, тому потребує особливої уваги з боку керівництва підприємства [5].

Світова практика свідчить, що істотну роль у вирішенні цих проблем має відігравати активне стимулювання інноваційної діяльності з боку держави шляхом комплексу прямих і опосередкованих заходів, які на даний час є вкрай недостатніми, що веде до подальшого погіршення як в інноваційній сфері, так і у системі господарювання окремих підприємств та національної економіки в цілому [4].

Ризиковий характер інноваційної діяльності накладає вагомий відбиток на мотивованість керівництва до її здійснення та рівень інноваційної привабливості підприємства. Тому необхідно приділяти особливу увагу створенню та дієвому функціонуванню системи управління ризиком впродовж всього життєвого циклу інноваційного проекту.

Важливим стримуючим чинником щодо забезпечення інноваційної привабливості підприємства є недостатня відпрацьованість наявних методик оцінки інноваційної привабливості підприємства, які в спеціальній літературі досить часто підмінюються методиками оцінки інвестиційної привабливості або оцінки ефективності інноваційної діяльності [5, 6], що не дозволяє повною мірою врахувати особливості інноваційної сфери підприємства та визначити дієві засоби щодо забезпечення та підвищення інноваційної привабливості.

Отже, забезпечення інноваційної привабливості вітчизняних підприємств у даний час стримується низкою проблем, переважно об'єктивного характеру. Саме від того, як швидко та якою мірою вирішуватимуться ці проблеми, залежатимуть темпи економічного розвитку окремих підприємств і розбудови національної економіки в цілому.

Література

1. Азарова А. О. Інноваційна привабливість як складова інноваційної системи підприємства / А. О. Азарова, А. В. Бондарчук // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання економічних наук» (м. Київ, 13—14 березня 2015 р.). Частина I. — Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. — С. 60—63.
2. Копшинська К. О. Структура та контурність функціонування інноваційної системи підприємства / К. О. Копшинська // Вісник Київського політехнічного інституту. — 2013. — № 44. — С. 79—85.
3. Кривов'язюк І. В. Криза та інноваційна діяльність промислових підприємств України / І. В. Кривов'язюк // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 9. — С. 218—223. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2014_9_28.pdf
4. Кулініч Т. В. Підходи до оцінювання інноваційної привабливості регіональних суб'єктів господарювання / Т. В. Кулініч // Вісник Львівської політехніки. — 2011. — С. 227—228.
5. Рачинська Г. В. Визначення та оцінювання інноваційної привабливості підприємств / Г. В. Рачинська, Л. С. Лісовська // Проблеми економіки та управління: Вісник нац. Ун-ту «Львівська політехніка». — 2008. — № 611. — С. 272—276.
6. Фесенко Н. В. Методичні засади оцінки інвестиційно-інноваційної привабливості підприємства в сучасних умовах / Н. В. Фесенко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2011. — Вип. 7(1). — С. 276—283.

Лишенко Маргарита Олександрівна,
к.е.н., доцент кафедри статистики, АГД та маркетингу,
Сумський національний аграрний університет lm_1980@ukr.net

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЦІН НА ЗЕРНО В УМОВАХ КРИЗИ ИННОВАЦИОННАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕН НА ЗЕРНО В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА

INNOVATIVE COMPONENT FOR THE FORMATION OF PRICES ON GRAIN IN THE CONDITIONS OF CRISIS

Анотація. Проведено аналіз цін на зерно, розглянуто питання формування ціни за періодами. Встановлено, що основними напрямками використання досягнень науково-технічного прогресу в зерновому виробництві у сучасних кризових умовах є ресурсозбереження і ресурсоефективність і використання інноваційних технологій.

Аннотация. Проведен анализ цен на зерно, рассматриваются вопросы формирования цены за периодами. Установлено, что основными направлениями использования достижений научно-технического прогресса в зерновом производстве в современных кризисных условиях являются использования инновационных технологий.

Abstract. A price analysis is conducted on grain, the questions of forming of price are examined after periods. It is set that basic directions of drawing on accomplishments of scientific and technical progress in a grain-growing production in modern crisis terms are the uses of innovative technologies.

Сучасний стан зернового господарства потребує вдосконалення ціноутворення на ринку зерна, яке має здійснюватися в напрямі отримання позитивного економічного результату на всіх стадіях виробництва, реалізації та переробки, щоб врегулювати співвідношення попиту і пропозиції і формування ціни. Однією з негативних тенденцій розвитку зернового ринку є те, що найбільшу частку в структурі реалізації зернових займає реалізація «за іншими каналами» (86,1 %), через який переважну кількість зерна товаровиробники реалізують комерційним та іншим структурам за досить високими цінами порівняно з іншими маркетинговими каналами. Цей факт дає підстави припускати, що значна частина зерна реалізовується за тіньовими схемами.

Цінова ситуація нового зернового сезону має забезпечити повернення понесених витрат та створити фінансову основу для подальшого розвитку зернового напряму діяльності. Формування цін на зерно врожаю 2015 року здійснюватиметься під впливом окремих факторів, а саме наповнення зерном внутрішнього ринку, тенденції світових ринків, поточної цінової ситуації, рівня державної підтримки тощо. Аграрії сподіваються, що цінова ситуація на зерно врожаю 2015 року забезпечить відшкодування понесених витрат на його виробництво. Упродовж поточного маркетингового року ціни на зерно суттєво коливалися. Якщо на початку 2014—2015 МР пшениця 3 класу коштувала в середньому по Україні 2 тис. грн/т, то у лютому 2015 року підвищилася до 4,5 тис. грн, а в червні знову знизилася до 3 тисяч. Подібна ситуація відбулася із фуражними пшеницею та ячменем. У серпні 2014 року середня ціна на ці види зерна відповідно становила 1,9 і 1,8 тис. грн/т, у лютому — 4,3 і 4,4 тисячі, у червні — по 2,8 тис. грн/т, що майже на дві третини менше [3].

Формування ціни на сільськогосподарську продукцію є основним чинником, який з одного боку впливає на розвиток галузі, а з іншої на забезпечення населення продуктами харчування, у площині інтересів виробника-споживача дана залежність є обернено пропорційною. Для задоволення потреб у базовій групі продуктів харчування існують цільові програми стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції, але діяльність посередників при русі сільськогосподарської сировини від виробників до споживача, практично нівелює її ефект. Динаміка цін на сільськогосподарську продукцію залежить від ряду чинників і має сезонний характер. Зокрема ріст цін на зернобобові та олійні культури зумовлений вартістю їхнього зберігання та часом жнив, які припадають на липень—серпень [2]. Територіальні особливості вартості сільськогосподарської сировини залежать від факторів ціноутворення, які притаманні для конкретної області. Основними серед яких є агрокліматичні умови, вартість пального, обсяги врожаю, наявність складських приміщень, зрештою логістичні рішення та відповідності попиту-пропозиції. Сільськогосподарський сектор володіє значним не розкритим виробничим потенціалом, якому на даний час не вистачає ефективного менеджменту, підтримки державних цільових програм, вигідних довгострокових інвестицій, а заважає надмірна цінова зарегульованість, засилля імпортової сировини та численна ланка посередників при русі сировини до споживача. Цінова кон'юнктура регіонального зернового ринку в останні роки в значній мірі визначається співвідношенням попиту і пропозиції, що складаються на ринку. Так, обсяги реалізації продукції зростають тоді, коли пропозиція на ринку найвища, а рівень цін на ринку встановлюється найнижчий.

Дослідження показали, що ціна реалізації та обсяг реалізації обернено пропорційно залежать один від одного, тобто при збільшенні обсягу реалізації спостерігається скорочення ціни, через насиченість ринку продукцією. Дослідивши ціни і обсяги реалізації в розрізі місяців, було встановлено, що найвища ціна спостерігається в період з листопада по травень місяць, а починаючи з червня ціна починає зменшуватися в середньому за кожний місяць на 100 грн. Тому в період, коли відбувається ріст ціни, найвигідніше реалізовувати зерно, але проблема заключається в його зберіганні до цього періоду (рис. 1).

Незважаючи на політичну та економічну ситуацію, Україна демонструє стабільні обсяги виробництва зерна. Якщо торік зернотрейдери експортували 32 млн т, то нинішнього сезону зовнішні продажі можуть перевищити 35 млн т. Разом з тим, для досягнення високих стабільних урожаїв в Україні необхідно розв'язати проблеми виробничого, організаційного та економічного характеру. По-перше, модернізувати технічний парк, запровадити енергозберігаючі технології. По-друге, розвивати інфраструктуру ринку зерна. По-третє, встановити на ринку зерна зрозумілі та постійні правила гри для суб'єктів господарювання. Отже, сучасний стан регіонального ринку зерна можна охарактеризувати як нестабільний, а основними проблемами його формування є недостатній розвиток елементів інфраструктури ринку, значні цінові коливання, відсутність ефективних маркетингових каналів збуту продукції, монополізм посередників, диспропорції у каналах розподілу, кон'юнктурні коливання. Вплив зазначених негативних чинників погіршує умови відтворення, зменшує попит на зерно. Важливою умовою забезпечення стабільності ринку зерна має стати за-

стосування дієвих механізмів державного регулювання, суть яких полягає в забезпеченні збалансованого конкурентоспроможного розвитку галузі.

Для України ринок зерна традиційно є одним з найважливіших, особливо такі його сегменти, як ринки продовольчої пшениці, кукурудзи та ячменю. Зерновий ринок останнім часом має багато проблемних сегментів у розрізі глобального продовольчого ринку. Ситуація на ньому особливо загострилася у поточному маркетинговому році внаслідок виникнення несприятливих погодних умов у країнах — основних виробниках та експортерах цієї продукції та погіршення політичної і військової ситуації в Україні. Це спричинило стрімке зростання цін, наслідки якого негативно позначилися на динаміці бідності в усьому світі.

Значний вплив на характер цінових тенденцій мають несприятливі прогнози сільськогосподарського виробництва, які періодично оприлюднюються провідними економічними і сільськогосподарськими організаціями й урядовими структурами. Прогнози ж USDA визначають, що період 2010—2019 рр. характеризуватиметься високими цінами на енергетичні ресурси, що може підвищити виробничі витрати у рослинництві, насамперед у зерновиробництві і водночас вплине на пропозицію, ціни і торговельні потоки зернової продукції, і посилить попит на сировину для виробництва біопалива [4]. Міжнародні експерти підкреслюють, що однією із найважливіших причин продовольчої кризи і погіршення прогнозних показників розвитку зернового ринку є недостатнє вкладання коштів у сільське господарство і пов'язані з цим структурні деформації аграрного сектора. На фоні цього серед більшості країн, що розвиваються, спостерігається стагнація чи скорочення обсягів фінансування наукових досліджень у сфері сільського господарства, а також відсутній бодай мінімальний національний потенціал для придбання, оцінки, адаптації і використання наукових знань і технологій, отриманих чи розроблених у технологічно передових державах. Основними напрямками використання досягнень науково-технічного прогресу в зернопродуктовому виробництві в умовах сучасної кризи є ресурсозбереження і ресурсоефективність [4]. У зерновій галузі це передбачає: активізацію розвитку агробіотехнологій і підвищення стійкості сільськогосподарських культур до різних негативних впливів, селекцію культур для виробництва біопалива другого покоління, створення біопестицидів, біодобрив для забезпечення розвитку систем альтернативного землеробства, розробку нових й удосконалення існуючих технологій і технічних засобів, що використовуються в аграрному виробництві.

Література

1. *Красноруцький О.О.* Цінова ситуація на внутрішньому зерновому ринку та результативність діяльності виробників продовольчого зерна // Вісник ЛНАУ. Сер. «Економіка АПК». — Вип. 14. — 2008. — С. 323—332.
2. *Маслак О.М.* Цінові прогнози на зерно // Агробізнес в Україні. — Вип. №12(307), червень 2015. — Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/ostannia-vip-novyna/3271-tsinovi-prognozy-na-zerno.html>
3. Сільське господарство України : Стат. щоріч. за 2014 рік / за заг. кер. Ю. М. Остапчука ; Держкомстат України. — К., 2015. — 386 с.
4. *Шубравська О.В.* Інноваційні трансформації агропродовольчого сектора економіки: світові тенденції та вітчизняні реалії // Економіка і прогнозування. — 2010. — №3. — С. 90—102.